

Stora ekonomer svarar på stora frågor

RECENSION

Varför bör man intressera sig för ekonomisk doktrinhistoria? Det enkla svaret är att den ekonomiska utvecklingen och det ekonomiska tänkandet befinner sig i ständig växelverkan. Den ekonomiska historien och doktrinhistorien är sammanflätade i en spårbunden utveckling som förklarar varför vi befinner oss där vi är och som antyder vart vi är på väg, eller åtminstone klargör de valmöjligheter vi har utifrån den situation i vilken vi befinner oss.

Det finns många volymer om de ekonomiska idéernas historia och om ”stora” nationalekonomer. En del är formulerade av sådana ekonomer som Wesley Mitchell, Joseph Schumpeter och Lionel Robbins. Andra är skrivna av drivna doktrinhistoriker som Mark Blaug, Allan Gruchy, Robert Heilbroner, Eric Roll och Malcolm Rutherford, för att nämna några, och av svenskar som Bo Sandelin, Lars Pålsson Syll och Martin Kragh. Själv använde jag i undervisningen under några år en bok av Todd Buchholz (2007), *New Ideas from Dead Economists*, eftersom den är lättbegriplig, humoristisk (inte vanligt inom ”den dystra vetenskapen”) och, som titeln antyder, försöker avvinna döda ekonomer insikter som kan användas för att analysera vår tids ekonomiska problem.

Att veta något om det ekonomiska tänkandets historia är som sagt alltid viktigt, åtminstone om vi inte vill bete oss som förvirrade olycksoffer med minnesförlust. Men det blir naturligtvis extra intressant om doktrinhistorikern, som i fallet med Buchholz, försöker an-

vända gamla ekonomer för att analysera en ny tids utmaningar. Nu har turen kommit till en doktrinhistorisk bok som löper den linan fullt ut, *The Great Economists: How Their Ideas Can Help Us Today*, av Linda Yueh.

Linda Yueh är en brittisk-amerikansk nationalekonom och mångsysslare, född på Taiwan, och trots sin relativa ungdom (42 år) med en imponerande meritlista: kandidatexamen vid Yale, masterexamen vid Harvard, juristexamen vid New York University, doktorsexamen vid Oxford. Hon har arbetat som affärsjurist, undervisat vid London School of Economics och är verksam vid London Business School och Oxfords universitet, där hon är chef för China Growth Centre; hon har publicerat tre böcker om Kinas ekonomiska utveckling. Hon har varit synnerligen aktiv i radio och tv (BBC) och genomförde under presidentvalkampanjen i USA 2016 (som hon berättar i sin bok, s 289) en egen ”hypotetisk kampanj” för att ”ta pulsen på väljarna”.¹

Det är alltså inte ägnat att förvåna att just Linda Yueh, tack vare sin mångsidiga framfart, skulle våga sig på att koppla samman stora ekonomer med vår tids stora utmaningar. Hon har valt ut ett dussin ekonomer. Några tillhör de stora namn som alltid står i rampljuset vid doktrinhistoriska truppmönstringar: Adam Smith, David Ricardo, Karl Marx, Alfred Marshall, John Maynard Keynes, Joseph Schumpeter, Friedrich Hayek och Milton Friedman. En del namn som brukar stå i rampljuset saknas, t ex Thomas Malthus, John Stuart Mill och Thorstein Veblen. Andra namn, som inte alltid brukar stå i främsta ledet träder i deras ställe, vilket ger framställningen extra krydda: Irving Fisher, Joan Robinson, Douglass North och Robert Solow.

Bland ekonomerna återfinns alltså både utpräglade liberaler som Hayek

Linda Yueh:
*The Great Economists:
How Their Ideas Can
Help Us Today*, Viking,
2018, 357 sidor, ISBN
978-0-241-23498-3.

¹ Samtliga citat är översatta till svenska av mig.

och Friedman och socialister som Marx och Robinson (som sympatiserade med Nordkorea). Här finns också ekonomer med matematisk respektive verbal läggning (s 96, 196): Fisher: "Matematik är den lykta med vars hjälp det som tidigare bara var dunkelt synligt framträder i fasta, djärva drag." Robinson: "Jag lärde mig aldrig matematik så jag var tvungen att tänka". Men inga svenskar finns med.

Vilka är då de problem eller utmaningar som vår värld står inför? Yueh har valt en rad frågor som har med ekonomisk tillväxt/utveckling att göra. Något fritt formulerat:

- 1 Bör staten försöka bromsa avindustrialiseringen och hålla tillbaka finanssektorn?
- 2 Hur allvarliga är handelsunderskotten (i framför allt USA och Storbritannien)?
- 3 Kan en kommunistisk enpartistat som Kina gå hela vägen och bli ett rikt samhälle?
- 4 Är utvecklingen mot ökad ekonomisk ojämlikhet (inom länder) oundviklig?
- 5 Står vi inför en period av stagnation och konjunkturbakslag som på 1930-talet?
- 6 Hur mycket bör staten investera i infrastruktur?
- 7 Vad kan göras för att stimulera produktivitet och innovation?
- 8 Vad kan vi lära av tidigare finansiella kriser?
- 9 Varför har löneutvecklingen stagnerat i de utvecklade länderna?
- 10 Gör centralbankerna alltför mycket i form av kvantitativa lättnader och negativa räntor?
- 11 Hur bör institutioner reformeras för att främja ekonomisk utveckling?
- 12 Står vi inför en sekulär stagnation av det slag som drabbat Japan?

För var och en av dessa frågor väljer Yueh ut en ekonom som på sin tid var auktoritet på liknande frågeställningar. Hon går igenom ekonomens *life and times*, diskuterar den nutida ekonomiska utmaningen, noterar vad ekonomen på sin tid hade att säga om en liknande problematik och frågar sig till sist: Vad skulle ekonomen i fråga ha sagt om utmaningen i fråga om han/hon hade levt i dag (en av ekonomerna lever faktiskt: Robert Solow, 95).

Vilken ekonom kopplas till vilken utmaning? Den frågan överläter jag åt läsaren att klura ut, genom att, möjligen för första gången i *Ekonomisk Debatts* historia, förvandla recensionen till en *quiz*. Rätt svar återfinns på sedvanligt sätt i slutet av texten.

I ett avslutande kapitel ställer Yueh den stora frågan om hur det ska gå med globaliseringen och den därmed förbundna tekniska utvecklingen, sätter in alla tolv ekonomerna för att underbygga resonemangen och kallar för säkerhets skull från sidolinjen in en trettonde: Paul Samuelson.

Yuehs upplägg har några klara poänger. Hennes bok blir på en och samma gång en inventering av vår tids ekonomiska ödesfrågor och en doktrinhistoria där varje stor ekonom stiger upp ur sin grav (Solow undantagen) för att avlockas ett sannolikt svar. Boken går därmed längre än till att identifiera nya idéer hos döda ekonomer, den försöker blåsa liv i döda/gamla ekonomer och placera dem inför en utfrågare liksom i BBC:s *Hard Talk* eller CNN:s *Quest Means Business*. Den torde därför kunna väcka ett slumrande doktrinhistoriskt intresse hos en ekonomiintresserad allmänhet och hos studenter på kandidat- eller masternivå inom nationalekonomi och ekonomisk historia.

Om boken har några svagheter så är de främst av två slag. För det första är det naturligtvis en smula riskabelt att ställa frågor till döda personer och svara å de-

ras vägnar (dock inte så riskabelt som att göra detsamma med levande personer). Yueh går emellertid varsamt fram och är inte ute efter att knipa spektakulära poängar. För det andra riskerar boken att om några år, i takt med den ekonomiska händelseutvecklingen, bli inaktuell. Det är kanske vid närmare eftertanke ingen svaghet utan en smart affärsidé. Det innebär för läsarens del att det gäller att införskaffa boken så snabbt som möjligt, medan materialet är rykande färsk, och för Yuehs del att det finns skäl att framöver ge ut många reviderade upplagor.

Man måste under alla förhållanden känna viss beundran inför Yuehs tilltag. Att ge sig på så många ekonomiska och ekonomisk-politiska ödesfrågor och så många stora nationalekonomer och koppla ihop dem på ett kreativt sätt, det kräver sin man, eller, i det här fallet, sin kvinna. Att frågorna och oraklen är stora skulle möjligen ha kunnat generera storvulna och rätlinjiga svar, men här blir de snarare ganska lågmälda och trevande. Yueh är kanske inte lika rolig som Buchholz men tar vara på en del poängar, även självupplevda episoder som t ex (s 288) när Bill Clinton vid ett se-

minarium berättade hur många nya jobb som skapats efter recessionen i början av 1990-talet och en kvinna i publiken räckte upp handen och genmålde: ”Ja, herr president, jag har tre av de där jobben och jag får fortfarande inte ekonomin att gå ihop”.

Inom ramen för de stora greppen kan man rent av finna detaljer som värmer ett gammalt hjärta. I avsnittet om Douglass North hänvisar Yueh till Lennart Jörberg, salig i åminnelse, som byggt upp den institution vid vilken jag är verksam och som en gång var min handledare.

Benny Carlson

Professor emeritus, Ekonomisk-historiska institutionen, Ekonomihögskolan vid Lunds universitet

Rätt svar: 1 Smith, 2 Ricardo, 3 Marx, 4 Marshall, 5 Fisher, 6 Keynes, 7 Schumpeter, 8 Hayek, 9 Robinson, 10 Friedman, 11 North, 12 Solow.

REFERENSER

Buchholz, T G (2007), *New Ideas from Dead Economists: An Introduction to Modern Economic Thought*, Plume, New York.